

Szabadszemes objektumok

Sarkifény-megfigyelések - 1989. december

"1989. december 29-én 23:05—23:25 UT között sarki fényt észleltünk Rákta-nyárról. Az ég kissé párás volt, a sarki fény irányában a HMG 5,0. A jelenlét az É-i horizonton volt látható, kb. 80° hosszon, 25° — 30° horizont feletti magasságig. Két vöröses színű "felhőből" állt (az ÉNy-i jóval halványabb). Az É-i fényessége jóval meghaladta a nyári Tejútét, legfényesebb időszakában igen feltűnő látványt nyújtott. 23:10 UT-kor volt a legfényesebb, 2—3 percig három függőleges, fehér oszlop is látszott, azok a horizontig nyúltak. Ekkor csak 1—2 csillag látszott a sarki fény irányában. (Az első percekben egy felhő metszette ketté a sarki fényt, utána lement róla.) Megjegyzendő, hogy a sarki fény színe még eltűnése előtt is teljesen nyilvánvaló volt. A jelenséget Voith Petra vette észre, meteorozás közben. Észlelték: Almási Csaba, Mizser Attila, Molnár Péter, Polgár Tibor, Pálos Péter, Prohászka Szaniszló, Szarka Levente, Szöllősi Attila, Tepliczky István, Tóth Tamás, azaz összesen 11 amatőr, az évvégi Meteor észlelőtábor résztvevői."

A leírást és a rajzot Mizser Attila készítette. Éléményszerű beszámoló érkezett még Tepliczky Istvántól, Molnár Péternek pedig sikerült lencsevegre kapnia a jelenséget.

DFB - 1990 első negyedév

Először jelentkezem az év elején beindított DFB megfigyelések feldolgozásával. Az első negyedév adatainak összesítése olvasható az alábbiakban, különös tekintettel a derült (D) éjszakákra, mivel bennünket, amatőrcsillagászokat ez érdekel legjobban.

január

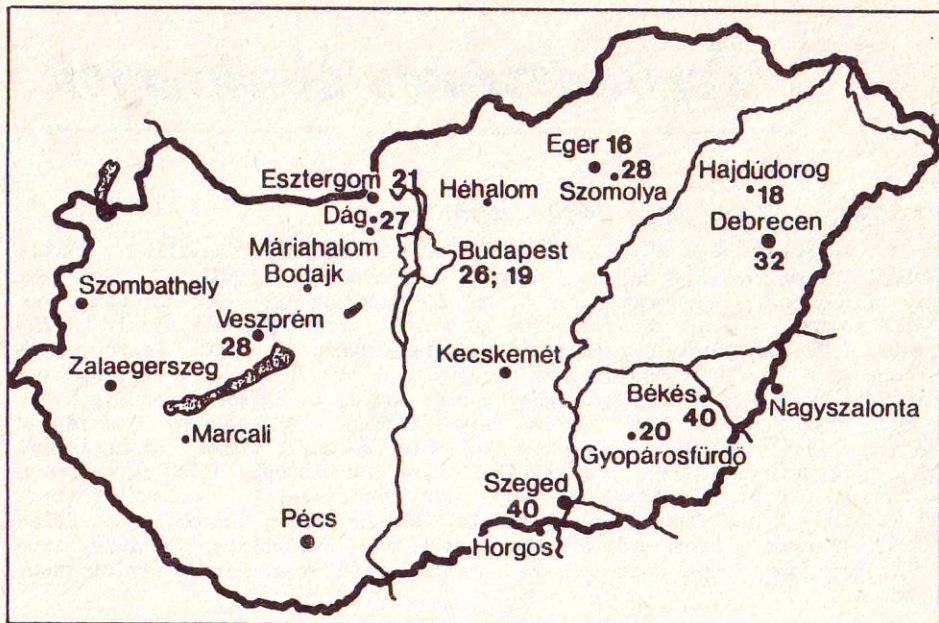
22 helyről érkezett megfigyelés. Ezek alapján a legtöbb derült éjszaka Szombathely, Békés és Szeged (42—23%) városokban volt, a legkevesebb pedig Eger, Szomolya, Marcali, Dág (0—7%) körzetében.

február

17 helyről érkezett megfigyelés. Ezek alapján a legtöbb derült éjszaka Szombathely, Békés, Szeged (61—52%) városokban volt, a legkevesebb pedig Marcali, Hajdúdorog és Eger (21—25%) körzetében.

március

Megfigyelés már csak 15 helyről érkezett be húsvétig. Ebben a hónapban újabb észlelő is jelentkezett a határon túlról: Kiss László (Horgos, Jugoszlávia). A másik, határontúli észlelőnk Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, Románia). A legtöbb derült éjszaka: Szeged, Békés, Nagyszalonta és Debrecen városokban volt (58—47%), a legkevesebb pedig Kecskemét, Gyopárosfürdő, Esztergom, Eger, Hajdúdorog (19—29%) körzetében.

Az első negyedév derültségi adatai a fenti térképen láthatók összegezve (természetesen azon települések mellett vannak a derült éjszakák számát jelző értékek, ahonnan mindhárom hónapról érkezett megfigyelés.

Összesítve az első negyedévet: legtöbb derült éjszaka: Szeged, Békés, Debrecen (44—36%); legkevesebb derült éjszaka: Eger, Hajdúdorog, Gyopárosfürdő (18—22%)

SÁGODI IBOLYA

A villámok "hangja"

Míg a mennydörgés — a villám-ioncsatorna "szétrobbanási" zaja — általában a villám után néhány másodperccel jelentkezik, a címben említett jelenség egyidőben hallatszhat a villámlással. Legtöbbször elég gyengén, csak a legfényesebb szakasz alatt. Úgy néz ki, észrevételében sokat számít az egyéni érzékenység. Zizegés, sístergés, halk csattanás — ezek a leginkább megközelítő jelzők az érzékelt hanghatás leírására. "Olyan, mintha egy égő pukkant volna el halkan" — így egy többfős csoport egybevágo leírása. Régebben ilyenkor arra gondoltam, talán a közeli távvezetékek túlfeszültség-vezető elemei okozzák a hangot. Egészen addig, amíg ilyenektől garantáltan mentes környezetben is tapasztalhattuk. Nem minden villám kelt ilyen érzetet. A tapasztalat szerint viszonylag csekély az összefüggés a villám távolsága, időtartama, energiája és a hanghatás feltűnősége között — bár nem egy szisztematikus megfigyeléssorozatról van szó.

Nos, fényes tűzgömbök esetében is sok beszámoló szól az egyidejű hangjelenségről, amelyekkel sokáig nem tudtak mit kezdeni. Ilyen "elektrofonikus" esemény az MTEH archívumában is szerepel az 1987. szeptember 9-i tűzgömb kapcsán (l. Meteor 1987/11. szám). Tanulság: "hallgassuk" a villámok elektrofonikus hangjait, hogy felkészülhessünk egy nagy tűzgömb megjelenésére.

(tey)